

УДК 37.036 : 7.013

**ЗАСТОСУВАННЯ КЕЙСОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ ПІД ЧАС
ВИКЛАДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ «ТЕХНОЛОГІЯ ПОБУТОВОЇ
ДІЯЛЬНОСТІ» МАЙБУТНІМ ВЧИТЕЛЯМ ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ**

Наталя Мироненко

Кіровоградський державний педагогічний університет імені В. Винниченка

Анотація. Стаття присвячена проблемі застосування кейсових технологій під час викладання дисципліни «Технологія побутової діяльності» майбутнім вчителям трудового навчання. У статті розкривається поняття, сутність та зміст кейсових технологій, умови їх застосування, а також показані позитивні сторони їх застосування під час навчально-виховного процесу, зокрема у процесі вивчення фахової дисципліни «Технологія побутової діяльності» майбутніми вчителями трудового навчання. Також у дослідженні розглядаються кейс-технології, що активізують навчальний процес під час вивчення дисципліни «Технологія побутової діяльності». У публікації пропонуються деякі приклади навчальних кейсів, які викладач може застосовувати у процесі вивчення такої фахової дисципліни як «Технологія побутової діяльності» зі студентам вищих навчальних закладів. Розкривається головне призначення, можливі джерела кейсових технологій.

Ключові слова: кейси, технологія, побутова діяльність, вчитель трудового навчання, студенти.

Наталья Мироненко

**ПРИМЕНЕНИЕ КЕЙСОВ ТЕХНОЛОГИЙ ПРИ ПРЕПОДАВАНИЯ
ДИСЦИПЛИНЫ «ТЕХНОЛОГИЯ БЫТОВОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ»
БУДУЩИМ УЧИТЕЛЯМ ТРУДОВОГО ОБУЧЕНИЯ**

Аннотация. Статья посвящена проблеме применения кейсовых технологий при преподавании дисциплины «Технология бытовой деятельности» будущим учителям трудового обучения. В статье раскрывается понятие, сущность и содержание кейсовых технологий. Раскрывается главное назначение, возможные источники кейсовых технологий.

Ключевые слова: кейсы, технология, бытовая деятельность, учитель трудового обучения, студенты.

Natalya Myronenko

*KEYSOVYH OF TECHNOLOGY IN THE TEACHING DISCIPLINE
«TECHNOLOGY OF HOUSEHOLD» FUTURE TEACHERS OF LABOR STUDIES*

Abstract. The article deals with the problem keysovyh use of technology in teaching discipline «Technology of household activity» future teachers of labor studies. The article deals with the concept, nature and content keysovyh technologies, provided their use, and show the positive aspects of their application in the educational process, particularly in the study of professional discipline «Technology of household activity» future teachers of labor studies. Also in the case study looks at technologies that intensify the learning process while studying the discipline «Technology of household activity», namely, the method of situational analysis, the incident method, the method of situational role-playing game, the visualisation method ,the puzzles method, the method of discussion. The publication offers some examples of teaching cases that the teacher can use in the study such as professional discipline «Technology of household» with university students. The analysis of cases can be both individual and group. Introducing cases can be directly during the lectures and workshops, as well as an independent work. The sources of cases of discipline «Technology of household activity» can be extremely various: films, scientific

information, presentation, students experience. It reveals the main purpose, possible sources keysovyh technology.

Keywords: *case studies, technology, household activities, labor teacher training students.*

Постановка проблеми. Сучасний етап розвитку та оновлення соціально-економічної, суспільно-політичної сфер життя, вироблення і впровадження нових технологій, вимагає підготовки спеціалістів, здатних до нестандартних рішень, творчих підходів у будь-якій галузі. Беручи до уваги особливості державного стандарту освітньої галузі «Технологія», який спрямовує підготовку учнів згідно систем, які націлюють на особистісно орієнтовані технології, застосування інноваційних технологій навчання, підготовку таких спеціалістів доцільно здійснювати на уроках трудового навчання. Це, у свою чергу, вимагає належної підготовки майбутніх учителів трудового навчання. Одним із методів якісної підготовки майбутніх учителів трудового навчання є застосування кейс-технологій під час вивчення фахових дисциплін, зокрема такої дисципліни як «Технологія побутової діяльності».

Аналіз актуальних досліджень. Багато науковців працювали на питанням організації домашнього господарювання, побутової діяльності у різних її аспектах. Зокрема розкриттю питання сучасної моделі домашнього господарства, сучасного розуміння понять «дім» та «родина» присвятили свої праці такі науковці як Е. М. Кульбацкий, Г. В. Ганьшина, А. В. Короткова, І. Ю. Рябова [1].

О. В. Лихолат присвятив ряд статей проблематиці діяльності у сфері домашнього господарювання з орієнтацією на створення успішних передумов формування цінніснооціночного бачення майбутнього вчителя технології, спеціалізації «Основи домашнього господарювання» [6].

Грунтовною є праця «Сімейнопобутова культура та домашня економіка: навч. Посібник» за редакцією Т. Б. Гриценко, Т. Д. Іщенко, Т. Ф. Мельничук, яка стосується підготовки учнів та студентів основам побутової культури [3].

Для проведення занять із трудового навчання була видана книга Л. І. Денисенко «Азбука домашнього господарювання» [1].

Мета статті розглянути поняття та сутність кейсових технологій та визначити їх місце у процесі вивчення фахової дисципліни «Технологія побутової діяльності» майбутніми вчителями трудового навчання.

Методи дослідження. Теоретичні: аналіз і синтез – з метою вивчення науково-методичної літератури з питань впровадження кейсових технологій у навчальний процес вищих навчальних закладів.

Виклад основного матеріалу. Кейс-технологія має на увазі використання на заняттях конкретних ситуацій, які називаються «кейсом» для спільного аналізу, обговорення або вироблення рішень студентами з певного розділу навчання дисципліни. В основу кейс-технології покладені концепції розвитку розумових здібностей. Метод Case Study зародився у 1924 р. у США в школі бізнесу Гарвардського університету. У нашій країні стали застосовувати у вищій школі і на курсах підготовки і перепідготовки кадрів в 80-і рр. Значно пізніше даний метод увійшов і в середню школу.

Перевага даної технології полягає в тому, що вона одночасно відображає не тільки практичну проблему, а й актуалізує певний комплекс знань, який необхідно засвоїти при вирішенні цієї проблеми, а також вдало суміщає навчальну, аналітичну і виховну діяльність, що безумовно є діяльним і ефективним в реалізації сучасних завдань системи освіти [9].

Кейс (з англ. – випадок, ситуація) – це розбір ситуації або конкретного випадку, ділова гра. Він може бути названий технологією аналізу конкретних ситуацій, «окремого випадку». Суть технології полягає

в тому, що в основі його використовуються описи конкретних ситуацій або випадку (від англійського «case» – випадок).

Мета використання кейс-технології, залежить від типу конкретної ситуації, а саме виділяють: кейс-потреби, кейс-вибір, кризовий кейс, конфліктний кейс, кейс-боротьба, інноваційний кейс.

Навчальні завдання кейс-технології полягають у:

- набутті навичок використання теоретичного матеріалу для аналізу практичних проблем;
- формуванні навичок оцінювання ситуації, вибір та організацію пошуку основної інформації;
- виробленні вмінь формулювати питання і запити;
- виробленні умінь розробляти багатоваріантні підходи до реалізації плану дії;
- формуванні вмінь самостійно приймати рішення в умовах невизначеності;
- формуванні навичок та прийомів всебічного аналізу ситуацій, прогнозування способів розвитку ситуацій;
- формуванні вмінь та навичок конструктивної критики.

Кейс-технологія має певні переваги, так як є не тільки навчальним, а й має великий виховний потенціал з позиції формування особистісних якостей [4, с. 256]:

- розвиток працьовитості;
- розвиток креативності;
- формуванні здатності до конкурентноспоможності;
- формуванні готовності взяти на себе відповідальності за результати власного аналізу ситуації і за роботу всієї групи;
- формуванні впевненості в собі;
- формуванні потреби в досягненні;
- розвиток вольових якостей, цілеспрямованості;

- формуванні навичок роботи в групі;
- формуванні навичок комунікативної культури;
- формуванні соціально активної і життєво компетентної особистості, здатної до саморозвитку, самовдосконаленню і самореалізації [9].

Застосування кейс-технологій активно стимулює інтелектуальну та творчу складову діяльності студентів, оскільки ця технологія передбачає розбір конкретних ситуацій, який включає самостійну роботу; застосування «мозкового штурму» в межах малої групи; публічний виступ із представленням та захистом запропонованого рішення; контрольне опитування учасників на предмет знання фактів кейсу, що розбирається [9].

Дисципліна «Технологія побутової діяльності» передбачає вивчення досить різносторонніх тем, що стосуються експлуатації електроприладів, основ монтажних робіт, дизайну приміщення, догляду за взуттям та одягом, етикету та багато інших, що дозволяє застосовувати кейс-технології та розв'язання різних ситуацій.

До кейс-технологій, що активізують навчальний процес під час вивчення даної дисципліни відносяться:

1. Метод ситуаційного аналізу, який полягає в тому, що студентам пропонується ситуація, що склалася і завдання, що вимагає від них вирішення даної ситуації [2, с. 48].

Наприклад, під час вивчення теми «Дизайн житлових приміщень» можна запропонувати ситуацію: Після щойно закінченого ремонту випадково було пошкоджено стіну в кімнаті, а матеріалів, щоб переклеїти шпалери не залишилось. Потрібно запропонувати варіанти дизайну із підручних матеріалів.

2. Метод інциденту. Особливість цього методу в тому, що той хто навчається сам знаходить інформацію для прийняття рішення. Студенти отримують коротку інформацію про певну ситуацію, для вирішення якої наявної інформації явно недостатньо, тому вони повинні зібрати і

проаналізувати необхідну інформацію. Тому студенти отримують завдання на самостійну роботу, виконання якого допоможе у вирішенні представленої ситуації. Спочатку студентам представляється проблемна ситуація у вигляді повідомлення, фото, презентації. Потім група ділиться на підгрупи та кожна пропонує варіанти вирішення проблеми. Після цього усі варіанти обговорюються та знаходяться більш вдалі у даному випадку.

3. Метод ситуаційно-рольових ігор. Наприклад, під час вивчення теми «Етикет» можна запропонувати студентам поділитись на групи та обіграти декілька життєвих ситуацій, що можуть виникнути у транспорті, на роботі, вдома. Після цього обговорити чи правильно, згідно правил етикету, вони вчинили.

Такий варіант кейсів робить вивчення теми або певного питання цікавішим, що значно мотивує студентів до подальшого засвоєння нового матеріалу.

4. Метод візуалізації. Студенти отримують від викладача папки з проблемними запитаннями та картинками, що допомагають знайти вихід зі складного становища.

Наприклад, за темою «Склад харчових продуктів» можна розглянути такий випадок: «До новорічного свята потрібно приготувати страви, що за вмістом білків, жирів, вуглеводів та мінеральних речовин відповідали б віку 19-25 років. Також важливо, щоб страви не містили шкідливих для здоров'я речовин. Перелік куплених раніше продуктів додається».

Запитання:

Що таке шкідливі речовини?

Як дізнатись про наявність у продуктах харчування шкідливих речовин?

Які існують способи зменшення шкідливих речовин у продуктах харчування?

Як можна дізнатись про склад продуктів харчування?

Яка різниця між кількість поживних речовин для дитини та дорослої людини?

Картки: фото страв

5. Метод пазлів. Так, наприклад, при узагальненні теми «Столовий етикет» студенти розбиваються на групи та кожна одержує конверт із пазлами, які вони повинні зібрати. Тематикою може бути сервірування столу для різних подій (ділова вечеря, фуршет, обід), підібрати правильні прибори для вживання різних продуктів (риби, десерту, м'яса).

6. Метод дискусії. При організації відкритої дискусії за матеріалом проблемного кейса важливим є вміння викладача правильно проводити дискусії. Перед постановкою запитання викладач повинен звернути увагу студентів на конкретну інформацію в тексті кейса, ініціювати їх відповіді. Завершити дискусію викладач може аналізом спільно знайденого студентами рішення.

Таким чином, якщо протягом вивчення навчальної дисципліни такий підхід застосовується багаторазово, то у студентів виробляється стійкий навик вирішення практичних задач.

Розбір кейсів може бути як індивідуальним, так і груповим. Знайомство з кейсами може відбуватися як безпосередньо під час проведення лекційних та практичних занять, так і у вигляді самостійної роботи. Джерела кейсів із дисципліни «Технологія побутової діяльності» бути найрізноманітнішими: кінофільми, наукова інформація, презентації, досвід студентів.

Отже, слід зазначити, що застосування викладачем кейс-технології не тільки стимулює індивідуальну активність студентів, формує позитивну мотивацію до навчання, забезпечує високу ефективність навчання і розвитку майбутніх фахівців, формує певні особистісні якості і компетенції, а і дає змогу самовдосконалюватись і самому викладачу, що є дуже важливим для його професійної діяльності.

Висновки та перспективи подальших наукових розвідок. Кейсова технологія визначається як різновид інтерактивних технологій, які посіли значне місце у вивченні фахових дисциплін. Джерелами для складання кейсів можуть бути як проблемні життєві так і вигадані викладачем ситуації. Отже, кейс-технологія – «це ділова гра в мініатюрі», а ігрові технології займають провідне місце у вивченні фахових дисциплін у підготовці майбутніх вчителів технологій, зокрема і «Технології побутової діяльності».

Таким чином, кейс-технологія – це інтерактивна технологія навчання на основі реальних або вигаданих ситуацій, спрямована не тільки на засвоєння нових знань, а і на формування в студентів нових якостей і умінь. Головне її призначення – розвивати здатність опрацьовувати різні проблеми і знаходити їх рішення, навчитися аналітично та творчо мислити, формулювати питання, аргументувати відповідь, робити власні висновки, відстоювати свою думку.

Кейс-технологія сприяє розвитку креативності як у студентів, та і у викладача, а досить широка та різноманітна тематика дисципліни «Технологія побутової діяльності» максимально цьому сприяє.

Використання кейс-технологій під час вивчення фахових дисциплін у підготовці майбутніх вчителів трудового навчання дозволить урізноманітнити навчальний процес та збільшити інтерес а мотивацію до навчання. Але, слід розуміти, що навіть враховуючи усі позитивні моменти цієї технології, найбільшого ефекту можна досягти при розумному поєднанні традиційних та інтерактивних технологій навчання, коли вони взаємопов'язані і доповнюють один одного.

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Денисенко Л. І. Азбука домашнього господарювання: навчальний посібник з трудового навчання для учнів 5-9 класів загальноосвітніх шкіл, ліцеїв гімназій / Л. І. Денисенко. – К.: А.С.К., 2003. – 232 с.
2. Гур'янова О. В. Педагогічні інновації в технологічній освіті: Курс лекцій. Навчальний посібник / О. В. Гур'янова – Кіровоград: ПП Центр оперативної поліграфії «Авангард», 2014. – 60 с.
3. Гриценко Т. Б. Сімейно-побутова культура та домашня економіка: Навчальний посібник / [За ред. Т. Б. Гриценко, Т. Д. Іщенко, Т. Ф. Мельничук]. – К.: Вища освіта, 2004. – 480 с.
4. Єжова О. В. Теорія і практика створення прогностичних моделей підготовки кваліфікованих робітників швейної галузі: [монографія]// О. В. Єжова. – Кіровоград: РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 2016. – 472 с.
5. Кульбацкий Е. М. Теория и практика домоведения: учебное пособие / Е. М. Кульбацкий, Г. В. Ганьшина, А. В. Короткова, И. Ю. Рябова. – М.: ИНФРА-М, 2009. – 208 с.
6. Лихолат О. В. Сучасна парадигма спеціалізації «Основи домашнього господарювання» підготовки вчителя технології / О. В. Лихолат. // Збірник наукових праць Бердянського державного педагогічного університету (Педагогічні науки). – Бердянськ: БДПУ, 2011. – № 3. – 340 с.
7. Ситуаційна методика навчання: теорія і практика / Упор. О. Сидоренко, В. Чуба. – К.: Центр інновацій та розвитку, 2001. – 256 с.
8. Сурмін Ю. П. Метод аналізу ситуацій (Case study) та його навчальні можливості. Глобалізація і Болонський процес: проблеми і технології: Кол. моногр. – К.: МАУП, 2005. – С. 71-82.
9. Ягоднікова В. В. Кейс-метод (Case study) як форма інтерактивного навчання майбутніх фахівців. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.rusnauka.com/1_NIO_2008/Pedagogica/25496.doc.htm (дата звернення 24.01.2017 р.). – Назва з екрана.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

Мироненко Наталя Василівна – кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри теорії і методики технологічної підготовки, охорони праці та безпеки життєдіяльності Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка.

Коло наукових інтересів: професійна підготовка майбутніх учителів технологій.